

get, ser det heller ikke ud til, at et Selskab kan gøre det. Der er sikkert ikke anden Vej her, end at Staten træder støttende til. Men i saa Henseende vil jeg rigtignok anse det for overordentlig heldigt, hvad der ogsaa er sagt i Motiverne til Lovforslaget, at Staten erhverver Arealerne og iværksætter visse Foranstaltninger, som danner det til Grund liggende for disse Mosers Udnyttelse, men saa overlader det egentlige Arbejde til private. Paa den Maade tror jeg, der kan komme noget ud af Sagen, og jeg er ikke i Tvivl om, at denne Fremgangsmaade vil blive langt den billigste for Staten, og det vil dog ogsaa spille en Rolle. Det kan ikke nægtes, at der vil blive anbragt mange af Statens Penge i dette Foretagende.

Det er altsaa mit Partis Opfattelse, at dette Lovforslag bør gennemføres, saa at der nu endelig kan komme lidt Fart i Udnyttelsen af disse Arealer, men dette bevirker ikke, at vi uden videre kan gaa med til alle de Enkeltheder, Lovforslaget indeholder. Det vilde sikkert ikke være ubetimeligt, om der for Rigsdagen forelaa en noget mere udarbejdet Plan, saa at man, forinden man bevilger Pengene til disse forskellige Arbejder, kunde faa en noget bedre Oversigt over, hvad der skal ske med disse Arealer.

I Lovforslagets § 4 er der foreslaaet 80,000 Kr. til Forundersøgelser og Planlægning af Arbejderne. Jeg skal dertil bemærke, at jeg synes, det er saa mange Penge, at man omtrent maatte kunne undersøge det halve Jylland for denne Sum. Ganske vist maa en saadan Bevilling være af kalkulatorisk Art, men jeg maa dog henstille til den højtærede Landbrugsminister, at man paa dette Omraade udviser rimelig Økonomi og ikke til disse forberedende Undersøgelser anvender flere Midler end højest nødvendigt. Men desuden er der foreslaaet, at der til foreløbige Arbejder, visse Kanaler, Læggepladser o. s. v. skal anvendes 770,000 Kr. Fra dette Beløb maa jeg tage Afstand. Jeg synes nemlig, at dette Beløb ikke er tilstrækkelig underbygget. Der staar kun i al Almindelighed, at der skal graves nogle Kanaler og laves nogle Læggepladser, men hvor det skal være, og en nærmere Udformning af, hvorledes man har tænkt sig dette, findes ikke, og det forekommer mig, at Rigsdagen maa forlange nærmere Besked, inden den skrider til en saa stor Bevilling. Jeg maa altsaa paa mit Partis Vegne her tage Forbehold, men

der kan jo forhandles nærmere om disse Ting i det kommende Udvalg.

Jeg maa dog tilføje, at der muligvis bør tages et særligt Hensyn til en eventuel Uddybning af Ryaa. Det er det Vandløb, som man tænker at udnytte i betydelig Grad til Sejladsen med Tørv, men hvis der i denne Anledning skal foretages Reguleringsarbejder ved Ryaa, bør der vist paa Lovforslaget opføres et mindre Beløb til disse Arbejder, thi hvis Ryaa skal reguleres, saaledes at det skal komme Arbejdet til Nytte i 1919, skal disse Arbejder foretages i den kommende Sommer; Arbejderne ved Reguleringen kan nemlig ikke udføres om Vinteren. Jeg henleder blot Opmærksomheden paa dette. Ogsaa derom vil kunne forhandles nærmere i det kommende Udvalg.

Saa maa jeg endnu med Hensyn til den eventuelle Vurdering og Ekspropriation tillade mig at gøre et Par Bemærkninger. Det foreslaas i § 2, at man skal søge at opnaa en mindelig Overenskomst med vedkommende Ejere, men hvis en saadan ikke opnaas, maa man gaa til Erhvervelse af Arealet paa den Maade, som det sædvanligt sker, ved Tvangsafstaaelse af Grund. Jeg vil der henlede Opmærksomheden paa, at man saa vidt muligt bør søge at opnaa en mindelig Overenskomst, og at det vil være overordentlig heldigt, hvis det kunde lykkes de Mænd, som faar med Ordningen af denne Sag at gøre, at føre Forhandlingerne saaledes, at en mindelig Overenskomst kan opnaas. Naar jeg fremhæver dette saa stærkt, er det bl. a., fordi nogle af de hidtil foretagne Ekspropriationer under Krigen har efterladt sig saadanne Spor, at de i nogen Grad har opskræmt Befolkningen. Jeg skal nævne, hvad jeg har haft Lejlighed til at sige før fra dette Sted, at Ekspropriationen af Brunkulslejerne — i hvert Fald det ene Sted — blev udført saaledes, at Ejeren ikke fik en Øre for sine Brunkul. Det opskræmmer Folk, at Ejendomsretten vurderes paa den Maade.

Endelig maa jeg i denne Forbindelse sige, at det forekommer mig at være et uheldigt valgt Udtryk, naar der staar i Paragraffen, at Ejendomsskylden saa vidt muligt skal lægges til Grund ved Taksationen. Det er sikkert ikke rigtigt, hverken reelt eller formelt. Med Hensyn til den tvungne Afstaaelse af Jord kender vi i Virkeligheden kun den Regel, som Grundloven giver. Det hedder der, at ingen er pligtig at afstaa sin Ejendom undtagen, hvor Al-